

به نام خداوند جان آفرین
دبیرستان دارالفنون همدان

خرداد ماه : ۱۴۰۰ - ۱۳۹۹

نام و نام خانوادگی:

وقت آزمون : ۷۵ دقیقه

پایه / رشته ی تحصیلی : دهم انسانی

ساعت آزمون : ۱۰:۳۰

آزمون علوم و فنون ادبی ۱

*****

الف) مبانی تحلیل متن، تاریخ ادبیات و سبک شناسی (۴ نمره)

۱- از میان کمانک ها گزینه مناسب را انتخاب کنید : ۰/۷۵

الف) نویسنده کتاب کشف الأسرار و عدة الأبرار ..... است. (ابوالمعالی نصرالله منشی - ابوالفضل میبدی)

ب) در زمان سامانیان ..... (طوس - بخارا) عمده ترین مرکز فرهنگ به شمار می آمد.

ج) کسی که نثرموزون را به کمال رساند. (خواجه عبدالله انصاری - نظامی عروضی)

۲- دلایل گرایش نویسندگان به فارسی نویسی در سده های پنجم و ششم چیست؟ (۲ مورد) ۰/۵

۳- جاهای خالی را پر کنید: ۰/۵

"محمد تقی بهار برای شعر فارسی شش نوع سبک و دوره قائل شده است که به ترتیب عبارتند از :

۱- سبک خراسانی - ۲- سبک عراقی - ۳- سبک ..... ۴- دوره ی بازگشت ۵- دوره ی ..... ۶- دوره ی معاصر."

۴- اصل کتاب های درخت آسوریک و یادگار زیریران به چه زبانی است؟ ۰/۲۵

۵- سبک خراسانی بر حسب زمان به چند سبک فرعی تقسیم می شود؟ نام ببرید. ۰/۷۵

۶ - دوره رواج نثر فنی چه قرنی است و کدام اثر جزء نخستین نمونه ی نثر فنی است؟ ۰/۵

۷- هر یک از موارد ستون سمت راست را به حروف ستون سمت چپ وصل کنید. (یک مورد اضافی است) ۰/۷۵

الف :

ب :

قلمرو ادبی

کاربردهای واژگان کهن

قلمرو فکری

واج آرایبی

قلمرو زبانی

تشبیه واستعاره

بدیع لفظی

(ب) موسیقی شعر (۶ نمره)

۹- کدام بیت دارای قافیه درونی و کدام بیت دارای ذوقافیتین است؟ /۵.

الف) یار مرا، غار مرا، عشق جگرخوار مرا / یار تویی، غار تویی، خواجه نگاه دار مرا

ب) ای از مکارم تو شده در جهان خبر / افکنده از سیاست تو آسمان سپر

۱۰ - حروفی که در خط هستا اما به تلفظ در نمی آید در خط عروضی (حذف می شود - حذف نمی شود) /۵.

۱۱ - واژه «سرآمد» را یک بار با حذف همزه و بار دیگر با همزه به خط عروضی بنویسید و تقطیع هجایی کنید: /۵.

۱۲ با توجه به بیت زیر به پرسش ها پاسخ دهید. ۱/۲۵

«به جهان خرم از آنم که جهان خرم از اوست عاشقم بر همه عالم که همه عالم از اوست»

الف) ردیف را بیابید ..... (ب) واژگان قافیه را بنویسید .....

پ) حروف قافیه را بیابید ..... (ت) نوع قاعده قافیه را بنویسید .....

ث) حرف «روی» چیست؟ .....

۱۳ - برای مصوت «ی» یک واژه، نمونه بیاورید. /۲۵.

۱۴ - کدام گزینه در مورد وزن شعر درست است؟ /۵.

الف) هر هجا را نباید آن گونه که تلفظ می کنیم، بنویسیم.

ب) برای پیدا کردن وزن شعر، نخست باید آن را درست نوشت.

پ) واحد وزن در شعر فارسی و در بسیاری از زبان های دیگر، مصراع است.

ت) دومین واج هر هجا همیشه صامت است.

۱۵ - حس و حال عاطفی حاکم بر فضای دوبیت زیر را از موارد داخل کمانک انتخاب نمایید: /۵.

الف) بر سر زدند از الم زاده بتول / تنها همین نه مریم و هاجر که ساره هم (غم و اندوه - رزمی و کوبنده)

ب) ما همه چشمیم و تو نور ای صنم / چشم بد از روی تو دور ای صنم (آرام و ملایم و با پندواندرز - شادی و نشاط درونی)

۱۶ - در خصوص وزن بیت زیر به موارد (الف) و (ب) پاسخ دهید: ۲

" برو شیر درنده باش ای دغل مینداز خود را چو روباه شل "

الف - هجانویسی شود <-----

ب - نشانه گذاری شود <-----

پ) زیباشناسی (۶ نمره)

۱۷ - بیت زیر را از نظر سطح موسیقایی و تناسب های آوایی (واج آرایبی / واژه آرایبی یا تکرار / جناس) بررسی کنید. ۵/۵.
خیزید و خزآرید که هنگام خزان است / باد خنک از جانب خوارزم وزان است

۱۸- در عبارت زیر سجع ها را بیابید و نوع آن را شناسایی کنید. کدام سجع ارزش موسیقایی بیشتری دارد؟ ۲ نمره
الف) هر که با بدان نشیند نیکی نیبند. (ب) ما را بر کیسه بند نیست و با خلق خدا جنگ نیست.
پ) پادشاهی او راست زبینه، خدایی او راست درخورنده.

۱۹- در بیت زیر واژه های ..... و ..... جناس ناهمسان اختلافی می سازند. ۵/۵.

" دردل ندهم ره پس از این مهر بتان را / مهر لب او بر در این خانه نهادیم

۲۰- کدام واژه ها با هم دارای آرایه اشتقاق هستند؟ صامت های مشترک آنها را شناسایی کنید؟ ۱
ز مشرق سر کوی آفتاب طلعت تو / اگر طلوع کند طالعم همایون است.

۲۱- در کدام بیت آرایه ترصیع و در کدام بیت آرایه موازنه دیده می شود؟ دلیلش را بنویسید. ۱
الف) گر عزم جفا داری، سر در رهت اندازم / و راه وفا گیری، جان در قدمت ریزم ( )
ب) ما چو ناییم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست ( )

۲۲- گونه ی جناس را در بیت های زیر شناسایی کنید. ۱

الف) وقت است تا برگ سفر بر باره بندیم / دل بر عبور از سد خار و خاره بندیم
ب) ای مرغ اگر پری به سر کوی آن صنم / پیغام دوستان برسانی بدان پری

ت) نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)

۲۳- از نمونه های نثر داخل پرانتز مورد درست را انتخاب کنید: ۵/۵.

الف) اما آن سه که طالب آند، فراخی معیشت است و رفعت منزلت، و رسیدن به ثواب آخرت؛ (مصنوع - ساده - موزون)
ب) ای کریمی که بخشنده عطایی؛ و ای حکیمی که پوشنده خطایی؛ وای صمدی که از ادراک خلق جدایی (فنی - موزون - ساده)

۲۴- متن زیر را بخوانید و به سوال های پایانی آن پاسخ دهید : ۱/۵

" چنین آورده اند که نصرین احمد که واسطه ی عقداً سامان بود او اوج دولت آن خاندان ایام ملک او بود و اسباب تمنع و علل ترفع درغایت ساختگی بود؛ خزاین آراسته و لشکر جزار و بندگان خدمتگزار. زمستان به دارالملک بخارا مقام کردی تابستان به سمرقند رفتی یا به شهرهای خراسان."

الف) یک ویژگی ادبی در این نوشته بیابید.

ب) دو ویژگی زبانی در متن پیدا کنید.

ج) از نظر قلمرو فکری این متن را بررسی کنید.

۲۵- بیت های زیر را از نظر ویژگی های قلمرو زبانی بررسی کنید. (۳ مورد) ۱/۷۵.

"مهتری گربه کام شیر دراست شو خطرکن زکام شیربجوی
یا بزرگی و عزّ و نعمت و جاه یا چومردانت مرگ رویاروی"

۲۶- با توجه به متن زیر، پاسخ صحیح را از میان کمانک ها انتخاب نمایید: ۱/۲۵

آمدنفس صبح و سلامت نرسانید / بوی تو نیاورد و پیامت نرسانید
یا تو به دم صبح، سلامی نسپردی / یا صبحدم از رشک، سلامت نرسانید
من نامه نوشتم به کیوتر بسپردم / چه سود که بختم سوی بامت نرسانید
عمری است که چون خاک، جگرتشنه عشقم / و ایام به من، جرعه جامت نرسانید
خاقانی، ازین طالع خود کام چه جویی؟ / کاو چاشنی کام به کامت نرسانید

الف) در این متن واژه های عربی تقریباً زیادی به کار رفته است که از ویژگی های سبک عراقی است. (درست / نادرست)

ب) در بیت نخست یک استعاره دیده می شود. (درست / نادرست)

پ) قالب شعر غزل است. (درست / نادرست)

ت) در بیت چهارم یک تشبیه با ذکر فقط دو پایه «مشبه» و «مشبه به» یافت می شود. (درست / نادرست)

ث) در بیت پنجم پرسش انکاری وجود ندارد. (درست / نادرست)

موفق باشید